

Not 39

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 25 november 2022 följande dom (mål nr 3870-22).

Bakgrund

1. När en ny väg ska anläggas eller en befintlig väg byggas om ska en vägplan upprättas och fastställas.

2. Vägen ska ges ett sådant läge och utformas så att ändamålet med den uppnås med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad. Om en vägplan medför att t.ex. mark eller särskild rätt till mark kan komma att tas i anspråk ska planen utformas så att de fördelar som uppnås med den överväger de olägenheter som planen orsakar enskilda.

3. Vaghållningsmyndigheten, Trafikverket Region Väst, ansökte om fastställelse av vägplan för anläggning av gång- och cykelväg längs väg 721, delen cirkulation 721/723–Kollungsvägen, Utäng i Tjörns kommun, Västra Götalands län.

4. Trafikverket beslutade att fastställa vägplanen. Trafikverket bedömde att ombyggnaden enligt vägplanen var motiverad och hade tillräcklig aktualitet. Ärendet bedömdes ha handlagts enligt gällande lagstiftning och de fördelar som planen medförde bedömdes överväga de olägenheter som planen orsakade för enskilda.

5. Sedan M.H. överklagat Trafikverkets beslut beslutade regeringen genom det nu klandrade avgörandet att avslå överklagandet.

Yrkanden m.m.

6. M.H. yrkar att Trafikverkets och regeringens beslut ska upphävas och i första hand att vaghållningsmyndighetens ansökan ska avslås och i andra hand att målet ska återförvisas till Trafikverket för ny handläggning och beslut. Till stöd för sin ansökan anför M.H. följande.

7. Frågan om den planerade gång- och cykelvägen har redan avgjorts av Högsta domstolen i mål T 5065-12 och saken kan därför inte tas upp på nytt.

8. Trafikverkets beslut följer inte väglagens syfte. Det saknas underlag som stödjer att det finns behov av vägen och det görs ingen rimlig avvägning mellan vägens läge och utformning och det intrång som vägen kommer att innebära. Ändamålet skulle kunna uppnås med en utformning som innebär ett mindre intrång i den berörda fastigheten. Trafikverket har inte samrått med honom på ett adekvat sätt eller i tillräcklig utsträckning beaktat hans synpunkter.

Skälen för avgörandet*Rättslig reglering m.m.*

9. Av 1 och 3 §§ lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut framgår att en enskild får ansöka hos Högsta förvaltningsdomstolen om rättsprövning av sådana beslut av regeringen som innefattar en prövning av den enskildes civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i artikel 6.1 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

10. Enligt 7 § ska Högsta förvaltningsdomstolen upphäva regeringens beslut om det strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet. Om regeringens beslut inte upphävs, står det fast.

11. Rättsprövningen innefattar, förutom ren lagtolkning, även sådana frågor som faktabedömning och bevisvärdering samt frågan om beslutet strider mot kraven på saklighet, opartiskhet och allas likhet inför lagen. Prövningen omfattar också fel i förfarandet som kan ha påverkat utgången i ärendet. Om de tillämpade rättsreglerna är så utformade att det föreligger en viss handlingsfrihet vid beslutsfattandet, omfattar rättsprövningen frågan om beslutet rymms inom handlingsfriheten (jfr prop. 1987/88:69 s. 23–25 och 234).

12. Av 10 § väglagen (1971:948) framgår att en ny väg får anläggas om vägen behövs för allmän samfärdsel eller annars kan få synnerlig betydelse för det allmänna och att en väg får byggas om när det är motiverat från allmän synpunkt. När en ny väg anläggs eller en befintlig väg byggs om ska den enligt 13 § ges ett sådant läge och utformas så att ändamålet med vägen uppnås med minsta intrång och olägenhet utan oskäligen kostnad. Om en vägplan medför att t.ex. mark eller särskild rätt till mark kan komma att tas i anspråk ska planen utformas så att de fördelar som uppnås med den överväger de olägenheter som planen orsakar enskilda.

13. Den som avser att anlägga eller bygga om en väg ska enligt 14 a § upprätta en vägplan. Vägplanen ska enligt 16 a § innehålla en karta över det område som planen omfattar samt en redovisning av motiven till valet av lokalisering och utformning av vägen. Vägplanen ska också innehålla uppgifter om de skyddsåtgärder och försiktighetsmått som ska vidtas för att förebygga störningar och andra olägenheter från trafiken eller anläggningen. Vägplanen ska enligt 18 § fastställas av Trafikverket.

14. Av 14 b § framgår att den som avser att anlägga eller bygga om en väg ska, under arbetet med att upprätta en vägplan, samråda med länsstyrelsen, berörda kommuner och de enskilda som särskilt berörs. Samrådet ska enligt 14 c § inledas så tidigt som möjligt och anpassas efter behovet i det enskilda fallet.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

15. I det klandrade avgörandet har regeringen överprövat ett beslut av Trafikverket att fastställa en vägplan för anläggning av gång- och cykelväg utmed väg 721 enligt reglerna i väglagen.

16. Inledningsvis kan Högsta förvaltningsdomstolen konstatera att den omständigheten att frågan om att inrätta en gång- och cykelväg på samma vägsträcka tidigare har prövats av Högsta domstolen saknar betydelse vid prövningen av det nu klandrade avgörandet. Målet i Högsta domstolen rörde en ansökan enligt reglerna i anläggningslagen (1973:1149) om att anlägga en enskild väg och frågan var om vägen var av väsentlig betydelse för att tillgodose fastighets behov av väg. Förevarande mål rör Trafikverkets beslut att fastställa en vägplan för allmän väg, där andra rekvisit och krav gäller (se punkterna 12–14 ovan).

17. Ett beslut om fastställelse av en vägplan innefattar en avvägning mellan ett flertal olika intressen. Förutom att hänsyn ska tas till bl.a. natur- och kulturvärden så ska en avvägning göras mellan andra intressen som

det allmänna ska ta till vara och däremot stående enskilda intressen, liksom även mellan motstående enskilda intressen. Handlingsutrymmet vid prövningen av ett överklagande av en vägplan måste bedömas mot denna bakgrund. Den omständigheten att M.H. anser att gång- och cykelvägen borde ha placerats på ett annat ställe, innebär inte att regeringens beslut strider mot någon rättsregel.

18. De tillämpliga bestämmelserna i väglagen som reglerar vilka överväganden som ska göras när ett vägprojekt planeras är allmänt hållna och ger därmed ett förhållandevis stort utrymme för bedömningar. I målet har det inte kommit fram att regeringen vid beslutsfattandet skulle ha felbedömt fakta eller överskridit gränserna för det handlingsutrymme som bestämmelserna ger. Det har inte heller kommit fram att det vid handläggningen har förekommit något fel som har påverkat utgången i ärendet. Det framgår inte heller klart av omständigheterna i målet att regeringens beslut på något annat sätt strider mot någon rättsregel.

19. Regeringens beslut ska därmed stå fast.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen förklarar att regeringens beslut ska stå fast.

I avgörandet deltog justitieråden *Jermsten, Knutsson, Jönsson, Haggren* och *Nilsson*. Föredragande var justitiesekreteraren Sofia Hagström.

Regeringen (Infrastrukturdepartementet, 2022-05-25):

Det har inte framkommit något som föranleder regeringen att göra någon annan bedömning än den som Trafikverket har gjort i det överklagade beslutet. Ditt överklagande bör därför avslås.

– Regeringen avslår ditt överklagande.